

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 21.9.2005
KOM(2005) 438 galutinis

2005/0182 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

**dėl duomenų, tvarkomų teikiant viešąsias elektroninių ryšių paslaugas, saugojimo ir iš
dalies pakeičianti Direktyvą 2002/58/EB**

(pateikta Komisijos)

{SEK(2005) 1131}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

- **Pasiūlymo pagrindas ir tikslai**

Piliečiai kasdienėje veikloje ir vykdydami sandorius vis daugiau naudojami elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis. Naudojant šiuos ryšius kaupiami srauto ar vietos nustatymo duomenys, kurie apima, pavyzdžiui, duomenis apie vietą, iš kurios yra skambinama, numerį, kuriuo skambinama, skambučio laiką ir trukmę. Kai šie srauto duomenys sujungiami su duomenimis, sudarančiais galimybę nustatyti paslaugos abonentą ar naudotoją, tokių duomenų turėjimas yra labai svarbus atsižvelgiant į teisėsaugos ir saugumo tikslus, tokius kaip sunkių nusikaltimų, pavyzdžiui, terorizmo ir organizuoto nusikalstamumo, prevencija, tyrimas, atskleidimas ir baudžiamasis persekiojimas.

Tačiau keičiantis verslo modeliams ir paslaugų pasiūlai, pvz., gausėjant fiksuoto mokesčio, išankstinio apmokėjimo ir nemokamoms paslaugoms, operatoriai ne visada gali saugoti srauto duomenis taip pat kaip pastaraisiais metais, priklausomai nuo jų siūlomų paslaugų. Tokia tendencija didėja šiuo metu siūlant balso perdavimo internetu paslaugas (*Voice over IP*) ir net fiksuoto mokesčio paslaugas už fiksuoto ryšio telefoną. Tokio pobūdžio paslaugų atveju operatoriams nebereikia saugoti srauto duomenų sąskaitų pateikimui. Jei srauto duomenys nėra saugomi sąskaitų pateikimui ar kitais verslo tikslais, valstybės institucijos negalės susipažinti su šiais duomenimis esant teisėtam pagrindui. Kitaip tariant, dėl šių tendencijų valstybės institucijoms yra žymiai sunkiau įgyvendinti savo pareigas užkertant kelią ir kovojant su organizuotu nusikalstamumu ir terorizmu, o nusikaltėliams lengviau palaikyti tarpusavio ryšį nesibaiminant, kad jų ryšių duomenis gali panaudoti teisėsaugos institucijos, siekdamos sutrukdyti jų planams.

Šiuo metu yra būtina šioje srityje priimti suderintas nuostatas ES lygiu. Kai kurios valstybės narės priėmė arba numato priimti nacionalines nuostatas, pagal kurias kai kurie arba visi operatoriai turėtų saugoti nustatytos rūšies duomenis, kad jie galėtų būti panaudoti, prireikus, pirmiau minėtais tikslais. Valstybių narių teisinių, norminių ir techninių nuostatų, susijusių su srauto duomenų saugojimu, skirtumai sudaro kliūtis elektroninių ryšių vidaus rinkai, kadangi paslaugų teikėjams yra keliami įvairūs reikalavimai dėl duomenų, kurie turi būti saugomi, rūšių ir saugojimo sąlygų. Todėl šias nuostatas reikia toliau derinti, remiantis EB sutarties 14 straipsniu.

- **Bendrosios aplinkybės**

2004 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Tarybos Deklaracijoje dėl kovos su terorizmu patvirtinamas poreikis ES lygiu nustatyti taisykles, užtikrinančias galimybę 25 valstybėse narėse pasinaudoti srauto duomenimis kovos su terorizmu tikslais. Po teroristų išpuolių Madride Europos Vadovų Taryba nurodė Tarybai išnagrinėti „pasiūlymus nustatyti taisykles dėl ryšių srautų duomenų saugojimo, kuri atliktų paslaugų teikėjai“, siekiant jas priimti 2005 m. Neseniai, 2005 m. birželio 16 ir 17 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose ir 2005 m. liepos 13 d. specialiaame TVR tarybos susitikime, vykusiame po teroristų išpuolių Londone, buvo patvirtintas prioritetas priimti tinkamą teisinę priemonę šioje srityje.

- **Pasiūlymo srityje galiojančios nuostatos**

Direktyvos 2002/58/EB dėl privatumo ir elektroninių ryšių 6 ir 9 straipsniais suderinamos asmens duomenų apsaugos taisyklės, kurios taikomos srauto ar vietos nustatymo duomenų, sukauptų naudojant elektroninių ryšių paslaugas, tvarkymui. Tokie duomenys turi būti sunaikinti arba pakeisti taip, kad taptų anoniminiais, kai jie nebėra reikalingi pranešimui perduoti, išskyrus kai reikia pateikti sąskaitas ir atsiskaityti už tinklų sujungimą; jei yra sutikimas, tam tikri duomenys taip pat gali būti tvarkomi rinkodaros bei pridėtinės vertės paslaugų teikimo tikslais. 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės gali apriboti 5, 6 ir 9 (ir kitų) straipsnių taikymą, jeigu toks ribojimas yra būtina, tinkama ir adekvati demokratinės visuomenės priemonė, skirta apsaugoti nacionalinį saugumą, gynybą, visuomenės saugumą ir užtikrinti nusikalstamų veikų prevenciją, tyrimą, atskleidimą ir baudžiamąjį persekiojimą.

- **Derėjimas su kitomis Sąjungos politikos sritimis ir tikslais**

Šis pasiūlymas atitinka Bendrijos teisę ir Pagrindinių teisių chartiją. Nors nekyla abejonių, kad pasiūlyta direktyva turės įtakos piliečių teisei į privatumą, kuri užtikrinama Chartijos 7 straipsniu, ir asmens duomenų apsaugai, užtikrinamai Chartijos 8 straipsniu, šių teisių apribojimas pateisinamas, remiantis Chartijos 52 straipsniu. Konkrečiai, šių teisių apribojimai, numatyti pasiūlyme, yra proporcingi ir būtini siekiant įgyvendinti visuotinai pripažintus tikslus užkertant kelią ir kovojant su nusikalstamumu ir terorizmu.

Be to, pasiūlyme apribojama jo įtaka privačiam piliečių gyvenimui: pirma, aiškiai nustatant tikslą, kuriuo remiantis galima panaudoti saugomus duomenis, antra, numatant duomenų, kuriuos reikia saugoti, rūšis ir, trečia, apribojant saugojimo laikotarpį. Kita svarbi apsaugos priemonė yra tai, kad ši direktyva nėra taikoma ryšių turiniui – tai prilygtų telekomunikacinių ryšių perėmimui, kuris nepatenka į šios teisinės priemonės taikymo sritį.

Pagal šios direktyvos nuostatas tvarkant asmens duomenis, saugomus paslaugų ir tinklo paslaugų teikėjų, taikomos bendrosios ir specialiosios duomenų apsaugos nuostatos, priimtose pagal direktyvas 95/46/EB ir 2002/58/EB – iš esmės tai reiškia, kad nėra būtina numatyti konkrečias papildomas nuostatas dėl bendrųjų duomenų apsaugos principų ir duomenų saugumo. Tai taip pat reiškia, kad tokie duomenys bus tvarkomi valstybių narių duomenų apsaugos institucijoms atliekant griežtą kontrolę.

2. KONSULTACIJOS SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO ĮVERTINIMAS

• Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis

Konsultacijų būdai, pagrindiniai tiriamieji sektoriai ir bendrasis respondentų apibūdinimas

Pradedant 2001 m. vykusiu forumu dėl elektorinių nusikaltimų, teisėsaugos institucijų, elektroninių ryšių pramonės atstovai ir duomenų apsaugos ekspertai konsultavosi srauto duomenų saugojimo klausimu.

2004 m. birželio 14 d. Organizuoto nusikalstamumo prevencijos forumo metu buvo suorganizuotas *ad hoc* apskrito stalo susitikimas, kuriame dalyvavo teisėsaugos, pramonės ir duomenų apsaugos organizacijų atstovai. 2004 m. liepos 30 d. GD INSFO ir GD JLS, rengdamiesi 2004 m. rugsėjo 21 d. viešam seminarui dėl srauto duomenų saugojimo, pateikė bendrą konsultacinį dokumentą šiuo klausimu. Atsižvelgdamos į šį dokumentą, daug šalių, ypač atstovaujančių pramonei ir žmogaus teisių asociacijoms, pateikė pasiūlymų ir atsiliepimų. Rugsėjo 21 d. vykęs viešas seminaras taip pat davė naudos Komisijai.

Komisija, rengdama šį pasiūlymą, taip pat inicijavo plačias viešas diskusijas šia tema, įskaitant diskusijas Europos Parlamente.

Atsakymų santrauka ir kaip į juos buvo atsižvelgta

Konsultacijų metu buvo patvirtinta, kad ryšių srautų duomenys yra labai svarbi priemonė teisėsaugos institucijoms užkertant kelią ir kovojant su nusikalstamumu ir terorizmu. Teisėsaugos institucijos pažymėjo, kad joms atliekant savo pareigas duomenys turėtų būti saugomi tiek laiko ir tokia apimtimi, kiek yra būtina. Ypač atliekant sudėtingus sunkių nusikaltimų tyrimus, kuriems užbaigti gali prireikti kelerių metų, vis dar reguliariai prireikia senesnių srauto duomenų. Buvo pateikta daug pavyzdžių, kai tokie duomenys turėjo esminės įtakos tiriant kriminalinius nusikaltimus, daugiausia tokius nusikaltimus kaip sprogdinimai ar nužudymai.

Europos organizacijų, atstovaujančių telekomunikacijų ir interneto pramonei, atstovai ir įvairios elektroninių ryšių įmonės pareiškė, kad joms noriai bendradarbiaujant su teisėsaugos institucijoms, o taip jos ir elgėsi, ilgi saugojimo laikotarpiai pareikalautų didelių išlaidų ir pakaktų duomenis laikyti. Jie vis tiek paprašė, kad saugojimo laikotarpis būtų ne ilgesnis kaip šeši mėnesiai, kadangi teisėsaugos institucijos dažniausiai prašo pateikti ne senesnius kaip šešių mėnesių duomenis, ir kad būtų numatytas mechanizmas kompensuoti jų papildomas išlaidas.

Asmens duomenų apsaugos institucijų ir piliečių teisių asociacijų atstovai pareiškė, kad saugant duomenis yra kišamasi į privatų piliečių gyvenimą, todėl dėl šios priežasties duomenų laikymo laikotarpis turėtų būti kiek įmanoma trumpesnis. Apskritai jie suabejojo, ar galima būtų ilgesnį kaip šešių mėnesių saugojimo laikotarpį laikyti proporcingu. Jie taip pat išreiškė susirūpinimą dėl saugojimo baigtinumo ir tikslų, kurie turėtų būti tiksliai apibrėžti.

Šiuo pasiūlymu nustatomas subalansuotas požiūris ir remiamasi pridedamu poveikio vertinimu. 1 metų judriojo ir fiksuoto telefono ryšio srauto duomenų ir šešių mėnesių srauto duomenų, susijusių su naudojimusi internetu, saugojimo laikotarpis atitiks pagrindinius teisėsaugos poreikius, tuo pat metu ribojant susijusias pramonės išlaidas ir kišimąsi į privatų piliečių gyvenimą. Šešių mėnesių saugojimo laikotarpis visiems duomenims būtų per trumpas, kadangi, net jeigu didžioji dauguma teisėsaugos institucijų prašymų yra susijusi su ne senesniais kaip šešių mėnesių duomenimis, paprastai duomenų, senesnių kaip šeši mėnesiai, yra prašoma dėl sunkiausių nusikalstamų veikų, kaip antai terorizmo, organizuoto nusikalstamumo, nužudymų.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Nepriklausomo tyrimo neprireikė.

- **Poveikio vertinimas**

Buvo svarstomos įvairios galimybės. 2002 m. Taryba aiškiai paragino sukurti nacionalinio ir ES lygmens dialogą, siekiant surasti tinkamą problemos, susijusios su srauto duomenų saugojimu, sprendimo būdą, tenkinantį tiek poreikį nustatyti veiksmingas nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ir baudžiamojo persekiojimo priemones, tiek apsaugoti pagrindines fizinių asmenų teises ir laisves, ypač jų teisę į privatumą, duomenų apsaugą ir susirašinėjimo slaptumą. Nors vyko plataus masto viešos konsultacijos ir diskusijos šiuo klausimu, įskaitant diskusijas Europos Parlamente, jų metu nebuvo rasta bendrų sprendimų.

Jei nebūtų imamasi iniciatyvos, susijusios su duomenų saugojimu, šioje srityje išliktų šiuo metu esanti nuostatų įvairovė. Buvo atsisakyta minties priimti teisiškai neprivalomą dokumentą, kadangi juo nebūtų užtikrinamas pakankamas teisinio tikrumo lygis. Taip pat buvo atsisakyta iniciatyvos, susijusios su duomenų saugojimu, trečiojo ramsčio srityje, kadangi tai būtų nesuderinama su galiojančia Bendrijos teise. Europos Vadovų Taryba savo Deklaracijoje dėl kovos su terorizmu taip pat nurodė teisės aktų leidybos iniciatyvos poreikį.

Pasirinkus direktyvos pasiūlymą, būtų pasiektas vidaus rinkoje būtinas suderinamumo lygis. Palyginti su reglamentu, valstybėms narėms, įgyvendinant direktyvą, opioje srityje paliekama tam tikra veiksmų laisvė. Reglamentas būtų per daug griežta teisinė priemonė, ypač atsižvelgiant į skirtingas įvairių operatorių naudojamas įvairias technines architektūras skirtingose šalyse. Direktyva suteiks valstybėms narėms pakankamą veiksmų laisvę atsižvelgti į nacionalinius apribojimus. Bet kokiu atveju dabartinė padėtis negali toliau tęstis, atsižvelgiant į laisvo paslaugų teikimo kliūtis, kurias sudaro skirtingos nacionalinės nuostatos šioje srityje. Teisinėje analizėje, pateiktoje 2005 m. kovo 22 d. Komisijos tarnybų darbiniam dokumente SEK (2005) 420, taip pat nurodyta pasirinkti šią teisinę priemonę ir konkretų teisinį pagrindą – EB sutarties 95 straipsnį. Komisija atliko poveikio vertinimą, kurio ataskaitą galima rasti šiuo adresu:

http://europa.eu.int/comm/dgs/justice_home/evaluation/dg_coordination_evaluation_annexe_en.htm

3. TEISINIAI PASIŪLYMO ASPEKTAI

- **Siūlomų veiksmų santrauka**

Siūloma direktyva siekiama suderinti viešųjų elektroninių ryšių paslaugų ir viešųjų elektroninių ryšių tinklų teikėjų išipareigojimus saugoti srauto duomenis, kad jie galėtų būti pateikti kompetentingoms valstybių narių institucijoms sunkių nusikalstamų veikų, pvz., terorizmo ir organizuoto nusikalstamumo, prevencijos, tyrimo, atskleidimo ir baudžiamojo persekiojimo tikslu.

- **Teisinis pagrindas**

EB sutarties 95 straipsnis.

- **Subsidiarumo principas**

Subsidiarumo principas taikomas tik tuomet, jeigu pasiūlymas nepriklauso išimtinai Bendrijos kompetencijai.

Valstybės narės negali tinkamai pasiekti pasiūlymo tikslų dėl toliau pateikiamos(-ų) priežasties(-čių).

Valstybės narės negali pačios suderinti srauto duomenų saugojimo laikotarpių. ES veiksmai, kurių imtis paragino Europos Vadovų Taryba, užtikrins, kad srauto duomenys bus saugomi visoje Europos Sąjungoje ir bus prieinami teisėsaugos institucijoms.

Kadangi teisėsaugos institucijų atliekamų tyrimų veiksmingumui didelės įtakos turi tarptautinis bendradarbiavimas, o skirtingų nacionalinių priemonių pasirinkimas daro neigiamą poveikį elektroninių ryšių rinkai, suderinti srauto duomenų saugojimo tvarką Europos lygiu yra tinkamiausias politinis sprendimas. Išlaidų padengimo principas sudarytų galimybę sudaryti vienodas sąlygas elektroninių ryšių tiekėjams vidaus rinkoje.

Bendrijos veiksmais bus galima geriau pasiekti pasiūlymo tikslus dėl toliau pateikiamos(-ų) priežasties(-čių).

ES veiksmais šio pasiūlymo tikslus bus galima pasiekti geriau užtikrinant, kad srauto duomenys būtų saugomi visoje Europos Sąjungoje ir teisėsaugos institucijos galėtų jais naudotis tokiomis pat sąlygomis. Tai taip pat turės teigiamos įtakos elektroninių ryšių pramonei, ypač įmonėms, siūlančioms paslaugas daugelyje valstybių narių, kadangi jos galės standartizuoti savo technologiją.

Teisėsaugos institucijų veiksmingumas užkertant kelią ir kovojant su nusikalstamumu ir terorizmu, ypač organizuotu nusikalstamumu ir teroristų išpuoliais, kurie dažnai yra tarpvalstybinio pobūdžio, yra kiekybiniai rodikliai, parodantys, kad Sąjunga gali geriau pasiekti tikslą.

Pasiūlymas apsiriboja tik tuo, ko valstybės narės negali deramai pasiekti ir ką Sąjunga padarytų geriau apribodama elektroninių ryšių paslaugų ar viešųjų ryšių

tinklų teikėjų įpareigojimų saugoti apimtį. Pasiūlymu paliekama galimybė valstybėms narėms pasirinkti, kurios institucijos galėtų naudotis saugomais duomenimis ir kokiomis sąlygomis. Atitinkamų teisėsaugos institucijų galimybė gauti informaciją ir keitimasis ja nepatenka į EB sutarties taikymo sritį.

Atsižvelgiant į tai, reikėtų paminėti, kad Komisija, remdamasi Europos Sąjungos sutartimi, šiuo metu rengia teisės aktų pasiūlymų projektus dėl informacijos prieinamumo teisėsaugos tikslais principo ir dėl duomenų apsaugos principų trečiojo ramsčio srityje nustatymo. Taip pat reikėtų pažymėti, kad pagal šią direktyvą galimybė naudotis saugomais duomenimis negali būti suteikta ne teisėsaugos tikslais, t. y. elektroninių ryšių paslaugų teikėjai neturi teisės naudotis saugomais duomenimis.

Todėl pasiūlyme laikomasi subsidiarumo principo.

- **Proporcingumo principas**

Pasiūlymas atitinka proporcingumo principą, kadangi jo poveikis piliečiams ir pramonei yra kiek įmanoma apribotas. Reikėtų priminti, kad šis dokumentas susijęs tik su srauto duomenimis, kuriuos tvarko elektroninių ryšių tiekėjai. Elektroninių ryšių turinys nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį.

Siekiant surasti tinkamiausią visų susijusių interesų, pvz., ekonominių, socialinių ir su saugumu bei privatumu susijusių aplinkybių, pusiausvyrą didžiausias dėmesys buvo skiriamas pagarbai pagrindinėms teisėms ir laisvėms, ypač teisei į gyvybę, ir griežtam kišimosi į privatumą ribojimui.

Todėl šiame direktyvos pasiūlyme buvo atsižvelgta į proporcingumo klausimus, daugiausia susijusius su pasiūlytais saugojimo laikotarpiais, telefono ir interneto duomenų atskyrimu, saugomų duomenų rūšių nustatymu ir išlaidų padengimo sistema. Ypač pasiūlyme griežtai apribojami tikslai, kuriais remiantis saugomi duomenys gali būti suteikti teisėsaugos institucijoms. Duomenų apsaugą reglamentuojantys teisės aktai saugomų duomenų atžvilgiu bus taikomi visa apimtimi, kadangi poveikis asmens teisėms ir ūkio subjektams apribojamas numatant duomenų, kurie turi būti saugomi, rūšis. Be to, numatant trumpesnį duomenų, surinktų naudojantis internetu, saugojimo laikotarpį, skirtingai nei naudojantis standartiniu judriojo ir fiksuoto telefono ryšiu surinktų srauto duomenų atveju, atsižvelgiama į dabartinę verslo praktiką iš esmės sumažinant duomenų, kurie turi būti saugomi, apimtį.

Nacionalinėms vyriausybėms, ūkio subjektams ir piliečiams tenkanti administracinė ir finansinė našta buvo sumažinta įvairiais būdais. Pirma, direktyvoje numatyta suderinti nuostatas, todėl elektroninių ryšių paslaugų ir elektroninių ryšių tinklų teikėjai turės mažiau išlaidų, susijusių su atitiktimi. Antra, išlaidos buvo sumažintos griežtai apribojant saugojimo laikotarpius ir duomenų, kurie turi būti saugomi, kategorijas. Atsižvelgiant į priemonės svarbą užkertant kelią ir kovojant su nusikalstamumu bei terorizmu, laikoma, kad papildomos valstybių narių išlaidos, atsirandančios padengiant išlaidas, yra proporcingos (žr. poveikio vertinimą).

Taip pat reikėtų pabrėžti, kad šioje direktyvoje nėra numatyta išankstinė galimybė valstybėms narėms prašyti taikyti specialias duomenų laikymo priemones, pvz., kai

įtariamasis ar nusikalstamą veiką padaręs asmuo yra nustatytas arba net tokių specifinių įvykių kaip teroristų išpuoliai atveju.

- **Pasirinkta priemonė**

Siūlomos priemonės: direktyva.

Kitos priemonės nebūtų tinkamos dėl toliau pateikiamos(-ų) priežasties(-čių).

Klausimas, susijęs su pasiūlymo dėl srauto duomenų saugojimo teisiniu pagrindu, neseniai buvo nagrinėjamas Komisijos tarnybų darbiniam dokumente. Trumpai tariant, šiame dokumente išdėstyta pozicija yra tokia, kad srauto duomenų saugojimo klausimas jau buvo nagrinėjamas ankstesnėse teisinėse priemonėse, priimtose remiantis pirmojo ramsčio teisiniu pagrindu, pvz., pirmiau minėtose Direktyvose 2002/58/EB ir 95/46/EB. Nagrinėjant taip pat nurodoma, kad saugojimo laikotarpio klausimas nebuvo išsamiau suderintas Direktyva 2002/58/EB, kadangi nebuvo pasiekta politinio susitarimo šiuo klausimu, ir daroma išvada, kad dėl to paskesnės teisinės priemonės dėl srauto duomenų kaip tokių saugojimo (priešingai nei dėl nuostatų, reglamentuojančių teisėsaugos institucijų keitimąsi ir naudojimąsi tokiais duomenimis) taip pat turi būti priimtose remiantis pirmojo ramsčio teisiniu pagrindu. Tokia samprotavimų eiga pagrįsta Europos Sąjungos sutarties 47 straipsniu, kuriuo nustatomas Europos Sąjungos sutarties ir EB sutarties santykis, numatančiu, kad teisinės priemonės, priimtose pagal Europos Sąjungos sutartį, neturi jokios įtakos pagal EB sutartį priimtoms teisinėms nuostatom.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymas neturi poveikio Bendrijos biudžetui.

5. PAPILDOMA INFORMACIJA

- **Persvarstymo, pakeitimo, laikino galiojimo išlyga**

Pasiūlyme numatyta persvarstymo išlyga. Siekiant padėti Komisijai atlikti užduotį, susijusią su persvarstymu, yra numatyta parengti Duomenų saugojimo programą. Joje galėtų dalyvauti elektroninių ryšių techniniai ekspertai, taip pat teisėsaugos ir duomenų apsaugos institucijų atstovai.

- **Koreliacijos lentelė**

Reikalaujama, kad valstybės narės pateiktų Komisijai nacionalinių nuostatų, perkeliančių direktyvą, tekstus bei tų nuostatų ir šios direktyvos koreliacijos lentelę.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

dėl duomenų, tvarkomų teikiant viešąsias elektroninių ryšių paslaugas, saugojimo ir iš dalies pakeičianti Direktyvą 2002/58/EB

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 95 straipsnį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą¹,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę²,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę³,

laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos,

kadangi:

- (1) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis⁴ reikalauja, kad valstybės narės užtikrintų fizinių asmenų teises ir laisves, susijusias su asmens duomenų tvarkymu, ypač jų teisę į privatumą, siekiant užtikrinti laisvą asmens duomenų srautą Bendrijoje;
- (2) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje⁵ Direktyvoje 95/46/EB nustatyti principai perkeliama į konkrečias elektroninių ryšių sektoriaus taisykles;
- (3) Direktyvos 2002/58/EB 5, 6 ir 9 straipsniuose nustatomos taisyklės, taikomos tinklo ir paslaugų teikėjams tvarkant srauto ir vietos nustatymo duomenis, sukauptus naudojant elektroninių ryšių paslaugas. Tokie duomenys turi būti sunaikinti ar pakeisti taip, kad taptų anoniminiais, kai jie nebėra reikalingi pranešimui perduoti, išskyrus kai reikia pateikti sąskaitas ir atsiskaityti už tinklų sujungimą; jei yra sutikimas, tam tikri duomenys taip pat gali būti tvarkomi rinkodaros bei pridėtinės vertės paslaugų teikimo tikslais;
- (4) Direktyvos 2002/58/EB 15 straipsnio 1 dalyje nustatomos sąlygos, pagal kurias valstybės narės gali apriboti direktyvos 5 ir 6 straipsniuose, 8 straipsnio 1, 2, 3, ir 4

¹ OL C [...], [...], p. [...].

² OL C [...], [...], p. [...].

³ OL C [...], [...], p. [...].

⁴ OL L 281, 1995.11.23, p. 31.

⁵ OL L 201, 2002.7.30, p. 37.

dalyse bei 9 straipsnyje nustatytų principų ir pareigų taikymo sritį; visos tokios leidžiančios nukrypti nuostatos turi būti būtinos, tinkamos ir adekvačios demokratinėje visuomenėje konkrečiais viešosios tvarkos tikslais, t. y. siekiant apsaugoti nacionalinį saugumą (t. y. valstybės saugumą), gynybą, visuomenės saugumą ir užtikrinti nusikalstamų veikų ar neteisėto elektroninių ryšių sistemų naudojimo prevenciją, tyrimą, atskleidimą ir baudžiamąjį persekiojimą;

- (5) Kelios valstybės narės priėmė teisės aktus, kuriuose numatyta paslaugų teikėjams saugoti duomenis nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ir baudžiamojo persekiojimo tikslu; nacionalinės teisės aktų nuostatos ženkliai skiriasi;
- (6) Nacionalinių nuostatų, susijusių su duomenų saugojimu nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ir baudžiamojo persekiojimo tikslu, skirtumai sudaro kliūtis elektroninių ryšių vidaus rinkai; paslaugų teikėjams yra keliami skirtingi reikalavimai dėl duomenų, kurie turi būti saugomi, rūšių ir saugojimo sąlygų.
- (7) 2001 m. rugsėjo 20 d. Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos išvadose raginama užtikrinti, kad teisėsaugos institucijos galėtų tirti nusikalstamas veikas, susijusias su elektroninių ryšių naudojimu, ir imtis teisinių priemonių šiuos nusikaltimus padariusių asmenų atžvilgiu, tuo pat metu išlaikant asmens duomenų apsaugos ir teisėsaugos institucijų poreikio turėti galimybę susipažinti su duomenimis nusikaltimų tyrimo tikslais pusiausvyrą;
- (8) 2002 m. gruodžio 19 d. Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos išvadose pabrėžiama, kad ženkliai didėjant elektroninių ryšių galimybėms duomenys, susiję su elektroninių ryšių naudojimu, turi didelę reikšmę ir todėl tai yra svarbi nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų, ypač organizuoto nusikalstamumo, prevencijos, tyrimo, atskleidimo ir baudžiamojo persekiojimo priemonė;
- (9) 2004 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Tarybos priimtoje Deklaracijoje dėl kovos su terorizmu Tarybai nurodoma išnagrinėti priemones, siekiant nustatyti taisykles dėl ryšių srautų duomenų saugojimo, kurį atliktų paslaugų teikėjai;
- (10) 2005 m. liepos 13 d. specialaus neoficialios Tarybos susitikimo metu priimtoje deklaracijoje patvirtinamas poreikis kuo greičiau priimti priemones, susijusias su elektroninių ryšių srauto duomenų saugojimu;
- (11) Atsižvelgiant į srauto duomenų svarbą sunkių nusikalstamų veikų, tokių kaip terorizmo ir organizuoto nusikalstamumo, prevencijai, tyrimui, atskleidimui ir baudžiamajam persekiojimui, įrodytą atlikus nagrinėjimą ir remiantis kelių valstybių narių praktine patirtimi, reikia užtikrinti, kad duomenys, kuriuos tvarko elektroninių ryšių tiekėjai, teikdami viešąsias elektroninių ryšių paslaugas ar viešųjų elektroninių ryšių tinklus, būtų saugomi tam tikrą laikotarpį;
- (12) Informacijos, kuri turi būti saugoma, rūšys atspindi atitinkamą susijusių sunkių nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ir baudžiamojo persekiojimo naudos ir kišimosi į privatumą šiais tikslais lygio pusiausvyrą; taikomas vienu metų (atitinkamai šešių mėnesių, kai duomenys susiję su elektroniniais ryšiais, naudojantis tik interneto protokolu) saugojimo laikotarpis taip pat sudaro tinkamą visų susijusių interesų pusiausvyrą;

- (13) Atsižvelgiant į tai, kad elektroninių ryšių teikėjai dėl duomenų saugojimo patiria didelių papildomų išlaidų, nors visuomenė apskritai ir turi naudos, susijusios su visuomenės saugumu, reikėtų numatyti, kad valstybės narės atlygintų įrodytas papildomas išlaidas, patirtas siekiant laikytis šioje direktyvoje jiems numatytų įpareigojimų;
- (14) Technologijos, susijusios su elektroniniais ryšiais, sparčiai vystosi ir gali didėti kompetentingų institucijų teisėti reikalavimai; Komisija, siekdama konsultuotis šiais klausimais, numato parengti praktinę programą, kurioje dalyvautų teisėsaugos institucijų, elektroninių ryšių pramonės asociacijų ir duomenų apsaugos institucijų atstovai;
- (15) Reikėtų priminti, kad Direktyva 95/46/EB ir Direktyva 2002/58/EB taikomos visa apimtimi pagal šią direktyvą saugomų duomenų atžvilgiu; Direktyvos 95/46/EB 30 straipsnio 1 dalies c punkte numatytas reikalavimas konsultuotis su šios direktyvos 29 straipsniu sukurta darbo grupe;
- (16) Svarbu, kad valstybės narės imtųsi teisinių priemonių, siekdamos užtikrinti, kad pagal šią direktyvą saugomi duomenys būtų pateikiami kompetentingoms nacionalinėms institucijoms, remiantis nacionalinės teisės aktais ir visapusiškai gerbiant atitinkamų asmenų pagrindines teises; pirmiausia šios priemonės apima atitinkamas sąlygas, apribojimus ir apsaugos priemones siekiant užtikrinti, kad saugomų duomenų teikimas būtų suderintas su pagrindinėmis teisėmis, kurias visų pirma garantuoja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija;
- (17) Šiai direktyvai įgyvendinti būtinos priemonės turėtų būti priimtoms pagal 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimą 1999/468/EB, nustatantį Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką⁶;
- (18) Veiksmų, kurių reikia imtis, tikslų, būtent suderinti teikėjų išpareigojimus saugoti tam tikrus duomenis ir užtikrinti, kad šie duomenys būtų prieinami sunkių nusikalstamų veikų, kaip antai terorizmo ir organizuoto nusikalstamumo, prevencijos, tyrimo, atskleidimo ir baudžiamojo persekiojimo tikslu, valstybės narės negali deramai pasiekti ir juos dėl veiksmo masto ar poveikio būtų geriau pasiekti Bendrijos lygiu. Todėl Bendrija gali priimti priemones, remdamasi subsidarumo principu, nustatytu Sutarties 5 straipsnyje. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą ši direktyva neapima daugiau nei yra būtina siekiant šių tikslų;
- (19) Šia direktyva gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, kurie visų pirma pripažįstami Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje; pirmiausia šia direktyva ir Direktyva 2002/58/EB siekiama užtikrinti visapusišką pagarbą pagrindinėms teisėms gerbti privatų piliečių gyvenimą ir komunikacijas bei asmens duomenų apsaugai (Chartijos 7 ir 8 straipsniai),

⁶ OL L 184, 1999.7.17, p. 23.

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

1. Šia direktyva siekiama suderinti valstybių narių nuostatas, susijusias su viešųjų elektroninių ryšių paslaugų ir viešųjų elektroninių ryšių tinklų teikėjų įsipareigojimais tvarkant ir saugant tam tikrus duomenis, siekiant užtikrinti, kad duomenys būtų prieinami sunkių nusikalstamų veikų, tokių kaip terorizmo ir organizuoto nusikalstamumo, prevencijos, tyrimo, atskleidimo ir baudžiamojo persekiojimo tikslu.
2. Ši direktyva taikoma fizinių ir juridinių asmenų srauto ir vietos nustatymo duomenims, taip pat ir susijusiems duomenims, būtiniams nustatyti abonentą ar registruotą naudotoją. Ji netaikoma elektroninių ryšių turiniui, įskaitant informaciją, kurios ieškoma naudojant elektroninių ryšių tinklus.

2 straipsnis

Sąvokų apibrėžimai

1. Šioje direktyvoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Direktyvoje 95/46/EB, Direktyvoje 2002/21/EB⁷ ir Direktyvoje 2002/58/EB.
2. Šioje direktyvoje:
 - a) Duomenys – srauto ir vietos nustatymo duomenys, taip pat susiję duomenys, būtini abonto ar paslaugų naudotojo nustatymui;
 - b) Paslaugų gavėjas – fizinis ar juridinis asmuo, asmeniniams ar verslo tikslams naudojantis viešąsias elektroninių ryšių paslaugas, kuris nebūtinai turi būti šių paslaugų abonentas.

3 straipsnis

Pareiga saugoti duomenis

1. Nukrypdamos nuo Direktyvos 2002/58/EB 5, 6, ir 9 straipsnių, valstybės narės patvirtina priemones užtikrinti, kad duomenys, kuriuos kaupia ar tvarko jų jurisdikcijai priklausantys viešųjų elektroninių ryšių paslaugų ir viešųjų elektroninių ryšių tinklų teikėjai teikdami ryšių paslaugas, būtų saugomi pagal šios direktyvos nuostatas.
2. Valstybės narės patvirtina priemones užtikrinti, kad duomenys, saugomi pagal šią direktyvą, konkrečiais atvejais ir remiantis nacionalinės teisės aktais būtų teikiami tik kompetentingoms nacionalinėms institucijoms sunkių nusikalstamų veikų, tokių kaip

⁷ OL L 108, 2002.4.24, p. 33.

terorizmo ir organizuoto nusikalstamumo, prevencijos, tyrimo, atskleidimo ir baudžiamojo persekiojimo tikslu.

4 straipsnis

Duomenų, kurie turi būti saugomi, kategorijos

Valstybės narės užtikrina, kad šios duomenų kategorijos būtų saugomos pagal šią direktyvą:

- (a) duomenys, būtini ryšio šaltiniui išaiškinti ir nustatyti;
- (b) duomenys, būtini ryšio adresatui išaiškinti ir nustatyti;
- (c) duomenys, būtini ryšio seanso datai, laikui ir trukmei nustatyti;
- (d) duomenys, būtini ryšio rūšiai nustatyti;
- (e) duomenys, būtini naudojamam ryšio įrenginiui ar tam, kas turėtų būti naudojama kaip ryšio įrenginys, nustatyti;
- (f) duomenys, būtini judriojo ryšio įrangos vietai nustatyti.

Duomenų, kurie turi būti saugomi pagal pirmiau išvardytas kategorijas, rūšys nurodomos priede.

5 straipsnis

Priedo peržiūrėjimas

Prireikus priedas reguliariai keičiamas 6 straipsnio 2 dalyje nurodyta tvarka.

6 straipsnis

Komitetas

1. Komisijai padeda iš valstybių narių atstovų sudarytas komitetas, kuriam pirmininkauja Komisijos atstovas.
2. Darant nuorodą į šią dalį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 5 ir 7 straipsniai, atsižvelgiant į minėto sprendimo 8 straipsnį.
3. Sprendimo 1999/468/EB 5 straipsnio 6 dalyje nustatytas laikotarpis – trys mėnesiai.

7 straipsnis

Saugojimo laikotarpiai

Valstybės narės užtikrina, kad 4 straipsnyje nurodytos duomenų kategorijos būtų saugomos vienus metus nuo ryšio seanso, išskyrus duomenis, susijusius su ryšiais naudojantis tik ar daugiausia internetu protokolu. Šie duomenys saugomi 6 mėnesius.

8 straipsnis
Saugomų duomenų laikymo sąlygos

Valstybės narės užtikrina, kad duomenys būtų saugomi pagal šią direktyvą taip, kad kompetentingų institucijų reikalavimu saugomi duomenys ir visa kita reikalinga informacija, susijusi su šiais duomenimis, būtų nedelsiant perduota.

9 straipsnis
Statistika

Valstybės narės užtikrina, kad statistiniai duomenys, susiję su duomenų, tvarkomų teikiant viešąsias elektroninių ryšių paslaugas, saugojimu, kiekvienais metais būtų pateikiami Europos Komisijai. Šie statistiniai duomenys apima:

- atvejus, kai informacija buvo suteikta kompetentingoms institucijoms pagal taikytiną nacionalinę teisę,
- laikotarpį, praėjusį nuo duomenų saugojimo pradžios iki dienos, kai kompetentinga institucija paprašė perduoti duomenis;
- atvejus, kai reikalavimai negalėjo būti patenkinti.

Šiuose statistiniuose duomenyse nepateikiami asmens duomenys.

10 straipsnis
Išlaidos

Valstybės narės užtikrina, kad viešųjų elektroninių ryšių paslaugų ir viešojo elektroninio ryšio tinklo teikėjams būtų atlygintos įrodytos papildomos išlaidos, patirtos siekiant laikytis šioje direktyvoje jiems numatytų įpareigojimų.

11 straipsnis
Direktyvos 2002/58/EB dalinis pakeitimas

Direktyvos 2002/58/EB 15 straipsnyje įterpiama ši 1a dalis:

”1a. 1 dalis netaikoma iš Direktyvos 2005/.../EB kylantiems įsipareigojimams, susijusiems su duomenų saugojimu sunkių nusikalstamų veikų, tokių kaip terorizmo ir organizuoto nusikalstamumo, prevencijos, tyrimo, atskleidimo ir baudžiamojo persekiojimo tikslu. * * OL L Nr.,....”.

12 straipsnis
Vertinimas

1. Ne vėliau kaip per trejus metus nuo 13 straipsnio 1 dalyje nurodytos datos Komisija, atsižvelgdama į pagal 9 straipsnį Komisijai pateiktus statistinius duomenis, pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai šios direktyvos taikymo ir jos poveikio ūkio

subjektams ir vartotojams vertinimą, siekdama nustatyti, ar būtina iš dalies pakeisti šios direktyvos nuostatas, ypač dėl saugojimo laikotarpio, numatyto 7 straipsnyje.

2. Šiuo tikslu Komisija išnagrinėja visas pastabas, kurias jai pateikia valstybės narės ar Direktyvos 95/46/EB 29 straipsniu įkurta Darbo grupė asmenų apsaugai tvarkant asmens duomenis.

13 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję [ne vėliau kaip per 15 mėnesių nuo šios direktyvos priėmimo], įgyvendina šią direktyvą. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų nuostatų tekstus bei jų ir šios direktyvos koreliacijos lentelę.

Valstybės narės, tvirtindamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų pagrindinių nacionalinės teisės aktų nuostatų tekstus.

14 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną nuo jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

15 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje,

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas

Priedas

Duomenų, kurie turi būti saugomi pagal šios direktyvos 4 straipsnyje nustatytas kategorijas, rūšys:

- a) Duomenys, būtini ryšio šaltiniui išaiškinti ir nustatyti:
 - (1) Susiję su fiksuoto telefono ryšiu:
 - (a) Kvietėjo telefono ryšio numeris;
 - (b) Abonento ar registruoto naudotojo vardas (pavadinimas) ir adresas;
 - (2) Susiję su judriojo telefono ryšiu:
 - (a) Skambinančiojo telefono ryšio numeris;
 - (b) Abonento ar registruoto naudotojo vardas (pavadinimas) ir adresas;
 - (3) Susiję su interneto paslaugomis, elektroniniu paštu, perduodamu internetu, ir internetine telefonija:
 - (a) Pastovus ar laikinas interneto protokolo (IP) adresas, kurį suteikė interneto paslaugų teikėjas naudotis ryšiu;
 - (b) Ryšio šaltinio naudotojo atpažinimo kodas;
 - (c) Sujungimo žymena ar telefono ryšio numeris, suteiktas visiems ryšiams naudojamam viešuoju telefono ryšio tinklu;
 - (d) Abonento ar registruoto naudotojo, kuriam ryšio seanso metu buvo suteiktas IP adresas, sujungimo žymena ar naudotojo atpažinimo kodas, vardas (pavadinimas) ir adresas.

- b) Duomenys, būtini ryšio adresatui išaiškinti ir nustatyti:
 - (1) Susiję su fiksuoto telefono ryšiu:
 - (a) Kviečiamasis telefono ryšio numeris(-iai);
 - (b) Abonento(-ų) ar registruoto(-ų) naudotojo(-ų) vardas(-ai) (pavadinimas(-ai) ir adresas(-ai));
 - (2) Susiję su judriojo telefono ryšiu:
 - (a) Kviečiamasis telefono ryšio numeris(-iai);
 - (b) Abonento(-ų) ar registruoto(-ų) naudotojo(-ų) vardas(-ai) (pavadinimas(-ai) ir adresas(-ai));
 - (3) Susiję su interneto paslaugomis, elektroniniu paštu, perduodamu naudojant internetą, ir internetine telefonija:

- (a) Numatytojo(-ųjų) ryšio gavėjo(-ų) sujungimo žymena ar naudotojo atpažinimo kodas;
 - (b) Abonento(-ų) ar registruoto(-ų) naudotojo(-ų), kuris(-ie) yra numatytasis(-ieji) ryšio gavėjas(-ai), vardas(-ai) (pavadinimas(-ai) ir adresas(-ai));
- c) Duomenys, būtini ryšio seanso datai, laikui ir trukmei nustatyti:
 - (1) Susiję su fiksuoto ir judriojo telefono ryšiu:
 - (a) Pranešimo perdavimo pradžios ir pabaigos data ir laikas;
 - (2) Susiję su interneto paslaugomis, elektroniniu paštu, perduodamu naudojant internetą, ir internetine telefonija:
 - (a) Interneto ryšio seanso pradžios ir pabaigos data ir laikas pagal atitinkamą laiko juostą.
- d) Duomenys, būtini ryšio rūšiai nustatyti:
 - (1) Susiję su fiksuoto telefono ryšiu:
 - (a) Telefono ryšio paslauga, kuri buvo naudota, pvz., balso ryšio, konferencinio ryšio, faksimilinio ryšio ir pranešimų persiuntimo paslaugos.
 - (2) Susiję su judriojo telefono ryšiu:
 - (a) Telefono ryšio paslauga, kuri buvo naudota, pvz., kalbinio ryšio, konferencinio ryšio, žinučių paslaugos, EMS žinučių ir daugiaformačių pranešimų (MMS) paslaugos.
- e) Duomenys, būtini naudojamam ryšio įrenginiui ar tam, kas turėtų būti naudojama kaip ryšio įrenginys, nustatyti:
 - (1) Susiję su judriojo telefono ryšiu:
 - (a) Kvietėjo ir kviečiamojo tarptautinis judriojo ryšio abonto identifikatorius (IMSI);
 - (b) Kvietėjo ir kviečiamojo tarptautinis judriojo ryšio įrenginių identifikatorius (IMEI).
 - (2) Susiję su interneto paslaugomis, elektroniniu paštu, perduodamu naudojant internetą, ir internetine telefonija:
 - (a) Kvietėjo telefono ryšio numeris naudotis tiesioginio rinkimo interneto ryšiu;
 - (b) Ryšio siuntėjo skaitmeninė abonto linija (DSL) ar kitas galinio taško identifikatorius;

(c) Ryšio siuntėjo prieigos valdymo (MAC) adresas ar kitas identifikatorius.

f) Duomenys, būtini judriojo ryšio įrangos vietai nustatyti:

- (1) Įrangos buvimo vietos žymena (Cell ID) duomenų perdavimo pradžioje ir pabaigoje;
- (2) Vietos žymenų ir jų geografinės padėties duomenų atvaizdis perdavimo pradžioje ir pabaigoje.